

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

7. Vtrum sint plures animæ in quolibet animali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

vitam, & habet connexionem cum anima, quam motus localis qualicumque. Vnde existimo Philosophum dum assignauit quatuor hæc genera viuientium, fuisse in opinione quod sensitiuitas, & loco motiuitas essent separabilia realiter.

CONCLUSIO III.

98. Dantur quatuor genera potentiarum vitalium, quæ realiter reperiuntur separatæ in diuersis animalibus, dantur vero quinque, ex quibus tamen vna non est sic separabilis ab aliis sicut reliquæ. Hæc in re debet esse communis ex suppositione præcedentis Conclusionis. &

Probatur prima pars: quia quodlibet genus animæ habet sibi potentiam particulariter convenientem: sed sunt quatuor genera animalium ac viuientium separabilia, ut patet ex præcedenti Conclusionis: ergo.

Confirmatur: quia datur potentia vegetatiua, sensitiua, loco motiua, & intellectiua, & ex his vegetatiua reperiuntur sine reliquis in plantis; sensitiua sine locomotiua & rationali, in aliquibus animalibus, locomotiua sine rationali in aliis animalibus: ergo dantur quatuor genera potentiarum realiter separabilia hoc modo.

Probatur secunda pars: quia præter illas quatuor potentias datur appetitiua, quæ tamen nequit esse absque sensitiua, nec hæc sine illa, si loquamur de appetitiua sensitiua: si vero loquamur de appetitiua rationali, hæc nequit esse absque intellectiua, nec è contra: ergo dantur quinque potentie vitales, quarum tamen vna non est sic separabilis sicut reliquæ.

Obiicitur: potentia nutritiua & generatiua sunt potentie realiter separabiles, est enim vna, nempe nutritiua, sine altera in mulla, ac aliis fortassis animalibus, ergo dantur plura quam quatuor genera potentiarum vitalium.

Respondetur negando consequentiam, quia illæ duæ potentie comprehenduntur nomine potentie vegetatiue, per potentiam enim vegetatiuam intelligitur potentia vitalis non sensitiua.

Obiicitur secundo: deberent dari quinque genera animalium, si darentur quinque genera potentiarum: ergo vel hæc Conclusio est falsa, vel præcedens, aut prima.

Respondetur negando sequelam antecedentis: quia plura genera potentiarum possent provenire ab vno genere ex generibus, aut speciebus animalium, & sic de facto genus potentie sensitiue & appetitiue provenit ab anima sensitiua ut sic.

QVÆSTIO VII.

Vtrum sint plures anime in quolibet animali.

99. Quandoquidem ex animalibus cætera præter hominem & vegetantur, quod ipsis conuenit ratione animæ, quatenus vegetatiua est, & sentiunt quod ipsis conuenit ratione animæ sensitiue; homo autem ipse præterea intelligat, & hoc habeat ab anima rationali, quæ talis est; non defuere qui dixerunt in homine esse tres animas realiter distinctas, à quarum vna haberet vegetare, ab altera sentire, & à tertia intelligere; in cæteris vero animalibus duas, vegetatiuam scilicet, & sensitiuam. Hinc examinari solet an ita sit; an potius quodlibet animal vnicam tantum animam habeat, quæ præstet omnia vitalia munera, quæ ipsi competunt.

Ut autem controuersia huius quæstionis melius intelligatur, aduertendum, non queri, an sint plures anime integrantes vnam totalem animam, quarum vna corresponderet vni parti corporis, & altera alteri, hoc enim examinandum est quæstione sequenti de diuisibilitate anime: sed an sint plures anime non natæ integrare vnam animam totalem, & correspondentes eidem parti corporis.

CONCLUSIO I.

100. In homine tantum datur vnicæ animæ, quæ est rationalis, & in aliis animalibus vnicæ animæ, quæ est sensitiua. Hæc est communissima cum Philosopho 2. de anima text. 31. Scotus 4. distinct. 44. quæst. 1. num. 4. D. Thomas 1. part. q. 76.

quos sui sequuntur & recentiores contra Platonem, Galenum, Occamum, Mayronium & alios: & ita videtur aliquibus colligi ex Scriptura, Patribus, & Conciliis, ut oppositam sententiam hæreticam censcant; alij vero temerariam & in fide periculofam. Sed omittis Theologicis probationibus ac censuris eas consequentibus: hic examinanda res est philosophice, & quoad rationem naturalem.

Probant aliqui primo: quia omnis anima est forma substantialis, sed plures formæ substantiales nequeunt esse simul in eodem subiecto naturaliter: ergo.

Verum hæc probatio admittentibus formam corporeitatis in viuentibus simul cum anima non est probanda: nisi quatenus supponeretur quod, qui ponit plures animas in animalibus, putent animam vegetatiuam, quam in ipsis ponunt cum sensitiua, esse eiusdem speciei cum anima vegetatiua plantarum; & animam sensitiuam, quæ in homine ponunt præter rationalem, esse eiusdem speciei cum anima sensitiua brutorum. Hoc autem supposito hæc probatio posset esse bona hoc modo formata: Non potest formæ completæ substantiali aduenire naturaliter alia forma substantialis, alias non esset cõpleta: sed anima vegetatiua plantarum est completa, & sensitiua etiam brutorum, alias plantæ essent entia incompleta, & bruta pariter: ergo non potest in brutis aut homine simul cum tali anima esse alia anima. At si quis putaret animam vegetatiuam brutorum esse distinctæ speciei à vegetatiua plantarum, & hanc esse formam completam, illa non; hæc probatio nihil valeret contra eos. Et hinc sequitur non valere aliam probationem, quæ dicitur quod alias sequeretur hominem non esse vnum ens per se; nam si animæ dicerentur esse incompletæ & subordinatæ, id non sequeretur magis quam sequitur de homine constituto ex forma corporeitatis.

101. Probatur secundo Rursum, quia anima rationalis est forma substantialis informans ac tribuens materiæ esse substantiale, tum corporeum, quia non est capax esse incorporei, neque datur medium inter esse corporeum & incorporeum, tum viuens, quia cum sit principium vitæ, non potest dare esse non viuens: sed non potest dare ipsi esse viuens insensibile: ergo sensibile, & consequenter à primo ad vltimum dat materiæ tres gradus vitæ, nempe vegetatiuum, sensitiuum & rationalem, & consequenter superfluerent aliæ animæ.

Hæc probatio eo tendit, ut non possit dari vlla anima rationalis, quæ non tribueret esse vegetatiuum & sensitiuum: sed certe difficile est assignare repugnantiam in hoc: & facile responderi posset ad rationem hanc Rursum, dicendo quod anima rationalis non adueniret materiæ, nisi iam constitutur in esse viuens per animam vegetatiuam, & in esse sensitiui per animam sensitiuam, & ipsa mer constitueret compositum constitutum per illas animas in esse intellectiui; nec ab illa haberet vlla ratione illud compositum, aut posse se nutrire, aut posse sentire, præsertim sensatione distincta à sensationibus rationalibus.

Hinc sequitur non valere aliam probationem Toletii, nempe quod sequeretur, si anima non esset sensitiua, quod non esset forma informans, sed forma subsistens instar Angelij; quamuis enim non esset sensitiua, posset aduenire corpori sensitiuo incompleto & ipsum informare.

Probatur tertio, quia sensatio & nutritio impediunt contemplationem: ergo proveniunt ab eadem anima, à qua provenit contemplatio: alias enim contemplatio non deberet impediri per illas: sed si omnia illa proveniant ab eadem anima, non sunt multiplicandæ plures: ideo enim essent multiplicandæ, quia non possent provenire ab vna anima.

Contra: quia quamuis provenirent hæ operationes à diuersis animalibus, hæ tamen animæ possent habere subordinationem talem inter se, ut vna anima posset impedire operationes alterius.

102. Melior probatio conclusionis est, quod non sint multiplicandæ entia sine necessitate, sed nulla est necessitas ponendi in animalibus plures animas, nec vlla, prout

est ratio, cur una & eadem anima non posset esse in brutis principium vegetandi & sentiendi; & in hominibus principium vegetandi, sentiendi, & intelligendi: ergo non sunt asserendæ plures animæ.

Confirmatur: quia si essent plures animæ in animalibus, posset ab homine, verbi gratia, tolli dispositio sufficienti ad animam sensitivam, & sic non obstante quod moreretur homo, posset esse animal & vivens, quod est contra omnem experientiam. Probatur sequela: quia sic contingit in aliis formis substantialibus subordinatis, ut ablata una, maneat aliquando altera, ut patet de forma corporeitatis, & anima: ergo idem dicendum etiam de animalibus à paritate rationis, si sunt similiter subordinatæ.

Obiicitur secundo, & est fundamentum *Platonis*: Homo habet inclinationes oppositas: secundum enim sensum affectat, secundum rationem respuit, & è contra, & in hoc consistit rebellio carnis adversus spiritum, de qua intelligitur illud Pauli Gal. 6. *Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem*: ergo habet diversas animas, neque enim ab eadem anima, illæ oppositæ inclinationes provenire possunt.

Respondetur negando consequentiam, cum sua probatione, nihil enim impedit, quo minus eadem anima posset inclinari ad obiectum prosequendum propter unam considerationem in ipso repertam, v. g. quia esset delectabile, & ad idem fugiendum propter alteram considerationem, verbi gratia, quia haberet concomitantem aliquam penam.

Confirmatur hæc responsio ex diversis inclinationibus colligeretur diversitas animarum, ex quibus procederent, deberent esse duæ animæ sensitivæ in cane; nam habet diversas inclinationes sensitivas, unam ad manducandum panem propositum, & alteram ad non manducandum propter timorem castigationis: sed hoc est falsum: ergo diversæ inclinationes non necessario exigunt duas animas.

103. *Obiicitur secundo*, & est fundamentum *Galenii*, qui lib. 7. de decretis *Aristotelis* & *Platonis* gloriatur se demonstrasse contra *Philosophum* tres animas in homine: Virtus sentiendi derivatur à cerebro ad omnes alias partes corporis, in cerebrum vero non derivatur ab ulla alia parte: ergo à se eam habet, & consequenter in eo ponenda est anima rationalis, quæ à sensitiva cognitione in suis operationibus dependet: sed irascibilis ponitur in corde, & concupiscibilis in iecore: ergo sunt diversæ animæ in diversis partibus corporis collocandæ.

Respondetur, omisso diligentiori examine doctrinæ in hac obiectione traditæ, negando consequentiam, quia eadem anima inexistens diversis partibus corporis, potest principiare operationes illas diversæ rationis.

Obiicitur tertio: Homo habet operationes proprias animæ sensitivæ & vegetativæ non minus quam rationalis: ergo non minus debet habere animam rationalem, quam vegetativam, ac sensitivam.

Confirmatur: quia una anima dat tantum unum esse: sed homo habet tria esse, nimirum esse vegetativum, esse sensitivum, & esse rationale: ergo debet habere tres animas.

104. *Respondetur* distinguendo antecedens: operationes proprias animæ sensitivæ & vegetativæ distinctæ realiter à rationali, nego antecedens: animæ sensitivæ & vegetativæ ut sic, in qua convenit anima rationalis cum aliis animalibus sensitivis & vegetativis, concedo antecedens; & similiter distinguo consequens: animam vegetativam & sensitivam distinctam realiter à rationali, nego consequentiam: animam vegetativam & sensitivam ut sic, identificatam realiter rationali, concedo consequentiam.

Ad confirmationem distinguo maiorem: unum esse realiter, concedo: unum esse formaliter, nego maiorem, & distinguo etiam minorem: tria esse realiter distincta, nego: formaliter distincta, transeat minor, & nego consequentiam. Itaque in homine non magis distinguitur

esse vivens, esse sensitivum, & esse rationale, quam in lapide esse substantiam & esse corporeum, & consequenter sicut ab eadem forma lapidis habet esse substantiam & corporeum, ita ab eadem anima, homo habere potest esse vivens, sensitivum, & rationale.

105. *Obiicitur quarto*: corruptibile & incorruptibile differunt genere: ergo non possunt identificari, & consequenter anima intellectiva, quæ est incorruptibilis, nequit identificari vegetativæ aut sensitivæ, quæ sunt corruptibiles.

Respondetur, quidquid sit de antecedentis veritate & bonitate consequentiæ, negando suppositum ultimi consequentis, nempe quod intellectiva identificetur animæ sensitivæ aut vegetativæ corruptibili; solæ enim animæ plantarum & brutorum sunt corruptibiles, & hæc non identificantur animæ rationali; anima autem vegetativa & sensitiva ut sic abstracta à corruptibilitate & incorruptibilitate non minus, quam ratio substantiæ ut sic, ut autem contrahitur ad animam rationalem, recipit incorruptibilitatem simul cum differentia rationalitatis.

106. *Obiicitur quinto*: Homo seu potius embrio hominis prius vivit vita plantæ, deinde vita sensitivæ, & postea rationalis: ergo prius informatur ab anima vegetativa, tum anima sensitivæ, & denique rationali; ac consequenter hæc tres animæ admittendæ sunt in homine.

Respondetur solent Thomistæ cum *Dino Thoma* 1. p. q. 118. art. 2. concedendo antecedens & primam consequentiam, & negando consequentiam secundam, quia ad introductionem animæ sensitivæ destruitur vegetativa, & hæc destruitur ad introductionem rationalis; ac consequenter non manent tres hæc animæ in homine. Et si dicatur hinc secuturum, mediante semine hominis prius produci plantam aliquam, & postea brutum aliquod, & denique hominem, quod videtur absurdum; negant sequelam, quia secundum ipsos anima vegetativa & sensitiva, quæ producuntur prius quam rationalis, sunt animæ distinctæ speciei ab animalibus plantarum & brutorum; & eorum distinctionem specificam colligunt ex eo, quod illæ ordinantur ad animam rationalem, & non habent esse permanentes, sed vel statim, vel paulo postquam producuntur, debeant connaturaliter interire.

Sed certe hæc responsio reducit difficultatem ad questionem de nomine, nec dat ullam rationem cur constitutum ex corpore & anima quacunque vegetativa tantum, non sit planta, aut cur constitutum ex anima quacunque vegetativa & sensitiva tantum non sit brutum; quod enim illæ animæ, de quibus agimus, non sint permanentes, aut quod sint ordinatæ ad aliam animam, non facit proferus ad rem.

Confirmatur, quia in conceptu, ac definitione animalis aut plantæ ut sic, non ponitur quod sit quid permanentes, aut non ordinatum ad aliud, quod ex ipso generari deberet: sed id fieri deberet, si valeret prædicta responsio: ergo non valet.

Confirmatur secundo, quia gratis asseritur produci illas tres animas sibi inuicem subordinatas, eo modo quo asserunt authores huius responsionis.

107. *Dices cum Ruvio*, animam rationalem esse perfectissimam formam, ac exigere perfectissimam dispositionem, quæ naturaliter non potest produci statim, sed paulatim, procedendo ab imperfecto ad perfectum, unde cum producat aliquando dispositio illa in semine in tali gradu imperfecto, ut non sufficiat ad introductionem animæ rationalis, nec tamen possit naturaliter consistere cum forma seminis, debet hæc forma destrui & introduci alia forma, quæ non est anima rationalis, & prima quæ produci potest est vegetativa: deinde producuntur perfectiores dispositiones incompatibiles cum anima illa vegetativa, & insufficientes pro rationali, & propterea introduci debet alia forma, nempe anima sensitiva; ac demum productis perfectioribus dispositionibus incompatibilibus cum hac forma, & sufficientibus pro rationali, introduci debet anima rationalis.

Contra, quia quamvis anima rationalis sit perfectissima, ac exigit perfectissimas dispositiones successive produ-

Nō prius
introdu-
citur ani-
ma vege-
tativa, aut
sensitiva
in mate-
ria semi-
nis huma-
ni quā ra-
tionalis.

producēdas in materia seminis, non constar eas produci in illa materia in gradu aliquo incompatibili cum forma seminis, qui gradus non sufficit ad introductionem animæ rationalis: sed nisi hoc constet, tota illa doctrina *Ruij* corrumpitur: ergo supponit probandum. Probatur maior: quia si id constaret, maxime ex perfectione animæ, sed inde non constar; quia quemadmodum anima vegetatiua, licet excedat omnes formas quæ non sunt animæ, non tamen exigit, ut producat in semine ante se dispositio requirens vllam aliam formam: ita etiam anima rationalis licet excederet in perfectione alias animas, non tamen exigere deberet, ut prius produceretur alia anima in materia seminis quam ipsamet. Imo omnino absurdum videtur quod aliqua forma completa substantialis ordinetur ex natura sua ad introductionem alterius formæ, qua introducta, destrueretur illa altera forma: hoc autem sequeretur in sententia horum authorum.

Deinde, quemadmodum in materiam alimenti mediante virtute nutritiua hominis prius introducit ipsamet anima rationalis, quam vlla alia forma; cum tamen illa materia debeat perfectissime disponi; ita etiam quævis materia seminis debeat perfectissime disponi, non debet prius produci vlla alia forma quam anima rationalis. Nec refert prorsus id, quod pro disparitate adfert *Ruij*, nempe primam introductionem animæ rationalis esse longe perfectiorem quam sit nutritio, seu introductio in ipsius partes acquisitas per nutritionem: nam illa maior perfectio non, infert productionem priorem alterius formæ ante animam.

Melior responsio. 108. Itaque respondeo aliter ad obiectionem præmissam, distinguendo antecedens: prius viuunt vita plantæ, ac vita sensitiua in actu secundo, quam rationali, hoc est, prius habet operationes vitales ac sensitiuas quam rationales, concedo antecedens; in actu primo, hoc est, prius habet animam vegetatiuam, aut sensitiuam, quæ anima est vita in actu primo, nego antecedens & consequentiam. Prima igitur anima, quæ in semine humano per generationem humanam introducit est anima rationalis. Sed hæc, quia prius inuenit aut principiat dispositiones. Sufficientes ad operationes vegetatiuas quæ sensitiuas, & ad has quam ad rationales: propterea prius constitutum per ipsam exercet operationes vegetatiuas, quam sensitiuas, & has quam rationales.

Confirmatur hæc doctrina, & simul impugnat præcedens doctrina: Sicut paulatim introducuntur dispositiones ad animam, ita paulatim etiam expelluntur: ergo in illa successiua destructione dispositionis perueniri deberet ad gradum talē, qui esset incompatibilis cum anima rationali, & sufficiens ad sensitiuam; & rursus perueniretur ad gradum incompatibilem cum sensitiua, & sufficientem ad vegetatiuam, non secus, ac in prima productione dispositionum perueniri debebat prius ad gradum sufficientem pro vegetatiua, & insufficientem pro sensitiua; & postea ad gradum sufficientem pro hac, & insufficientem pro rationali. Est enim prorsus eadem ratio: sed hoc est falsum: quia alias quando moreretur homo, produceretur sensitiua, & quando moreretur aut destrueretur compositum ex illa anima, produceretur vegetatiua, quod est contra omnem sensum & experientiam.

109. Dices: si embrio statim ac incipit habere operationes vegetatiuas, haberet in se animam rationalem, esset irregularis, qui cum destrueretur: sed hoc est falsum secundum Theologos communiter: ergo non habet talem animam, sed aliquam aliam distinctam.

Respondeo primo, ad hanc difficultatem, quæ merè Theologica est, negando sequelam maioris, quia irregularitas hæc oritur ex lege positiua, quæ poterat determinare ut non incurreretur, nisi destrueretur fœtus, postquam haberet operationes aliquas determinatas: unde si destrueretur embrio antequam posset habere tales operationes, quamvis haberet animam rationalem, non incurreretur irregularitas.

Respondetur secundo, ante illos dies, quibus propter destructionem embrius non incurritur irregularitas, pos-

se dici quod nulla sit anima in ipso, sed solum forma corporeitatis, quæ paulatim introduci posset iuxta materiæ applicationem, ac dispositiones: nec vllus motus aut augmentum ipsius intra tempus illud habitum arguit animam vllam: nam augmentum posset ab extrinseco aduenire, & motus quicumque quem experiuntur matres, posset habere pro causa spiritus vitales ipsius matris.

110. Quæres, an vnica illa anima, quæ in homine ponitur iuxta resolutionem huius quæstionis, & à qua habet homo, tanquam à principio formali physico, vegetare & sentire non minus quam intelligere, sit dicenda vegetatiua & sensitiua formaliter, sicut animæ plantarum & brutorum dicuntur, an vero virtualiter tantum?

Respondeo ad hanc difficultatem, quæ meo iudicio est solummodo de nomine, ac propterea breuiter expedienda, animam rationalem esse formaliter vegetatiuam, & sensitiuam. Ita communior iam sententia cum *Conimbricenses*, & *Complutenses*, *Ruij*, *Suario* hic, contra *Caetanum*, *Toletum*, & paucos alios hic.

Probatur primo, quia esse formaliter vegetatiuam & sensitiuam, non est aliud quam esse formam substantialem, à qua habet compositum per ipsam constitutum posse elicere operationes vegetatiuas & sensitiuas: sed hoc competit animæ rationali, si sola reperitur in homine: ergo.

Confirmatur: quia non aliam ob rationem dicitur anima brutorum esse formaliter sensitiua, aut anima plantarum formaliter vegetatiua, quam quia sunt formæ, à quibus habet compositum ex ipsis exercere illas operationes: ergo cum hoc competat animæ rationali, debet dici formaliter vegetatiua, ac sensitiua.

Probatur secundo: homo est formaliter viuens vita vegetatiua, & est formaliter animal, seu viuens sensitiuum: ergo habet formam, quæ est formaliter vegetatiua & sensitiua: non aliam quam animam rationalem: ergo.

Confirmatur. Ideo dicitur homo formaliter animal, & sensitiuum, & non virtualiter, nec eminenter formaliter, quia conuenit cum aliis animalibus, quæ formaliter dicuntur animalia in conceptu animalis ut sic, qui conceptus intrinsece reperitur in homine secundum propriam rationem formalem ipsius, licet contractus per differentiam nobiliorem, quam sint differentie quibus contrahitur ad alia animalia: sed anima rationalis conuenit non solum in ratione animæ, ut sic, sed in ratione animæ vegetatiuæ ut sic, cum omnibus animabus vegetatiuis, & in ratione animæ sensitiuæ ut sic cum omnibus animabus sensitiuis, & ille conceptus, in quo cum illis conuenit, reperitur secundum rationem suam propriam & formalem in ipsa, licet contractus per differentiam perfectiorem quam sunt differentie aliarum animarum: ergo est formaliter vegetatiua ac sensitiua; & sane qui hoc negaret, posset ac deberet etiam negare consequenter hominem esse animal formaliter, sed virtualiter, aut eminenter.

111. Obiicies. Anima vegetatiua formaliter debet esse materialis, & crescere secundum se, hoc repugnat animæ rationali: ergo non est vegetatiua formaliter.

Respondeo negando antecedens, quamvis enim verum sit de omnibus animabus præter rationalem, hoc tamen non competit ipsis ex ratione animæ vegetatiuæ ut sic, sed ex differentia contrahente illam rationem ad alias animas.

Obiicies secundo: Differentia superior non includitur formaliter in inferiori: ergo nec anima vegetatiua ut sic includitur formaliter in anima rationali.

Respondeo negando consequentiam, quia non sunt tales rationes utrobique ad idem probandum de ipsis quantum ad hoc. Imo si argumentum valeret, etiam probaret quod animæ vegetatiuæ plantarum non essent formaliter vegetatiuæ, quia eadem est ratio de ipsis, ac de anima rationali quantum ad hoc. Deinde probaret quod anima rationalis non esset virtualiter vegetatiua contra aduersarios, quia differentia superior non includitur etiam virtualiter in inferiori.

An anima rationalis sit vegetatiua & sensitiua formaliter.

112. *Pro resolutione aliarum difficultatum*, quæ opponi possent, aduertit: quando dicimus animam rationalem esse formaliter vegetatiuam & sensitiuam, non loqui nos de anima vegetatiua plantarum, aut sensitiua brutorum secundum rationem specificam istarum animarum, aut secundum etiam rationem genericam in qua possent inter se inuicem particulariter conuenire, & distingui ab anima rationali: certum est enim, quod secundum illas rationes non continentur formaliter in anima rationali; sed loquimur de conceptu formali animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ ut sic communissimo, & hunc contendimus reperiri formaliter in anima rationali, ab eoque eam dici formaliter vegetatiuam, ac sensitiuam.

Anima
rationalis
habet for-
malitatem
particularem
contrahentem
animam
vegetatiuam
& sensitiuam,
distinctam à
rationali-
tate.

Deinde aduertendum quod non solum reperitur formaliter gradus communissimus animæ vegetatiuæ, ac sensitiuæ, sed ulterius etiam formalitas particularis contrahens illum gradum communem, & perficiens ipsum in ratione vegetatiui ac sensitiui. Hoc patet: quia operationes particulares vegetatiuæ, & sensitiuæ proueniunt ab anima hominis distinctæ rationis ab operationibus, quæ proueniunt ab ipsa ut rationalis est, & etiam ab illis, quæ proueniunt à plantis, & animalibus: ergo debet anima habere formalitatem specialem in se, quatenus vegetatiua & sensitiua, distinctam à formalitate animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ ut sic, & à formalitate à qua dicitur rationalis, quæ formalitas sit principium istarum operationum.

Confirmatur, quia si per impossibile homo non haberet intelligere, & haberet tamen ceteras operationes, quas de facto habet, deberet habere principium aliquod particulare illarum operationum: sed illud ipsum principium habet de facto, & non est formaliter loquendo principium intelligendi, quia potest concipi homo ut habens tale principium, qui intelligatur habere principium discurrendi formaliter loquendo: ergo reuera habet homo formalitates aliquas in se inclusas, distinctas formaliter à rationalitate, seu formalitate, à qua habet intelligere, & à formalitate animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ ut sic, quod est intentum. Hinc habetur quod anima rationalis non solum sit vegetatiua & sensitiua formaliter à conceptu animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ ut sic, sed etiam à conceptu animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ talis, sicut dicitur de plantis, & brutis.

113. *Dices pro Suarez, qui hic cap. 6. num. 7.* oppositum huius doctrinæ docere videtur: si daretur in anima rationali aliqua huiusmodi differentia, qua distingueretur in esse animæ vegetatiuæ à ceteris animabus vegetatiuis, quæ differentia esset distincta à differentia illa, à qua habet esse rationalis formaliter, sequeretur quod totum constitutum ex illa differentia & anima vegetatiua ut sic, esset species atoma completa animæ vegetatiuæ ut sic, non minus quam anima cuiusvis plantæ, v. g. rosæ, aut cedri: sed hoc est falsum, quia sic non posset accedere ipsi formalitas sensitiuitatis aut rationalitatis, sicut non potest accedere talis formalitas animæ rosæ aut cedri, quia sunt species atomæ animæ vegetatiuæ, ut sic.

Confirmatur: quia sub viuente quod est genus commune omnibus viuentibus creatis, & cuius constitutum physicum est anima vegetatiua secundum gradum communem animæ vegetatiuæ ut sic, non continetur aliud genus immediatius quam animal: ergo nulla differentia contrahit rationem illam viuentis ut sic ad animam, præter differentiam sensitiuitatis. Deinde sub animali non continetur aliquid immediatius quam homo: ergo differentia qua contrahitur ad hominem, non est alia quam rationalitas: sed hoc est falsum, si vera esset nostra doctrina: ergo non est vera.

Confirmatur secundo, quia alias in homine essent tres differentie atomæ, nimirum illa particularis, quæ contraheret animam vegetatiuam in esse tali; & alia quæ ob eandem rationem contraheret animam sensitiuam in esse tali; & præterea rationalitas, à qua haberet intelligere: sed hoc videtur absurdum: ergo.

114. *Respondeo* distinguendo sequelam maioris: esset species atoma completa realiter, nego antecedens; com-

pleta formaliter in esse vegetatiui, concedo sequelam & nego minorem, ad cuius probationem dico: quod quando species aliqua atoma est completa tantum formaliter & non realiter, optime potest aduenire ipsi alia formalitas, quæ non debet determinare illam formaliter in illa ratione, in qua est completa, sed secundum aliquam aliam rationem. Deinde potest negari simpliciter, quod sit completa illa species; quævis enim non perficiatur ulterius in ordine ad operationes vegetatiuas aut sensitiuas, perfici tamen potest per formalitatem rationalitatis in ordine ad productionem aliarum operationum, v. g. intellectiuarum.

Ad primam confirmationem respondeo negando consequentiam, quia in ipsomet animali possunt reperiri plures differentie quæ immediate contrahentes viuens ut sic ad animal, à quarum vna habeat esse tale viuens vita vegetatiua, & ab altera esse animalis; & idem est de animali respectu hominis. Et per hoc patet ad secundam confirmationem, cuius minor est neganda.

QVÆSTIO VIII.

Verum anima ut sic sit diuisibilis.

115. *R*esolutio huius quæstionis dependet à declaratione diuisibilitatis animarum in particulari: si enim quævis species animæ sit diuisibilis, anima ut sic, diuisibilis dicenda est; si autem quævis species animæ est indiuisibilis, idem dicendum est de anima ut sic; quod si denique aliqua species animæ sit diuisibilis, aliqua indiuisibilis, anima ut sic abstrahere debet à diuisibilitate & indiuisibilitate, hoc est, nec esse diuisibilis, nec indiuisibilis, sicut abstrahit à corporeitate & spiritualitate ex eo, quod aliqua animæ sint corporeæ, & aliquæ spirituales. Difficultas autem est non de diuisibilitate in partes metaphysicas, nam anima ut sic, cum constet genere, & differentia, est sic diuisibilis, nec de diuisibilitate in partes physicas, hoc est, materiam, & formam realiter distinctas; est enim sic diuisibilis, ut postea ostendetur. Difficultas igitur est de diuisibilitate in partes integrantes, quarum vna corresponderet vni parti corporis, altera alteri.

Prima sententia est omnem animam esse diuisibilem, etiam rationalem, si solum spectetur ratio naturalis. Ita post Cleanthem, & Chrysippum tenet Landannus, & Pomponatius.

Secunda sententia est omnem animam esse diuisibilem. Ita Simplicius, & Thienensis hic.

Tertia sententia, ait animam rationalem, & etiam animas perfectorum animalium, ut equi, bouis, leonis, ac similia esse indiuisibiles; animas vero aliorum animalium imperfectorum, ut sunt angues, vermes, & similia, quorum partes diuersæ à se inuicem separatim viuunt, esse diuisibiles. Ita D. Thomas 1. p. q. 76. a. 8. & sui communiter, quos citant, & sequuntur Complutenses hic disp. 5. & Ioannes à S. Thoma q. 2. art. 2.

Quarta sententia est animam rationalem esse indiuisibilem, ceteras omnes diuisibiles. Hæc est Scoti in 4. d. 1. q. 5. a. 8. & d. 44. q. 1. cum omnibus suis, quos sequuntur Recentiores communiter, Suarez, Hurtadus, Rnuus, Arriaga.

CONCLUSIO I.

116. *Anima rationalis est indiuisibilis.* Hæc est secunda, tertia, & quarta sententia contra primam.

Probat aliqui: quia alias non esset spiritualis, contra dicenda postea.

Contra, quia ut dictum est, q. 2. non repugnat diuisibilitas in partes integrantes substantiæ spirituali, & præsertim ei, quæ est forma.

Melius probatur: quia si esset diuisibilis: aut ita esset diuisibilis, ut pars parti corporis, & alia alteri parti corresponderet, & nulla pars corresponderet pluribus partibus secundum se totam indiuisibiliter; aut ita, ut quævis esset indiuisibilis, tamen secundum se totam, & omnes illas partes, in qua esset diuisibilis, corresponderet omnibus partibus corporis indiuisibiliter. Si primum dicitur,

Anima
rationalis
est indiui-
sibilis.